

Absence of rest. -**न्तम्** *ind.* Incessantly, continually; मयूखैरश्रान्तं तपति यदि देवो दिनकरः U. 6. 14; अश्रान्तश्रुतिपाठपूर्तरसनाविर्भूतभूरिस्तवा N.

अश्रवण *a.* Deaf, having no ears. -**णः** A snake. -**णम्** Loss of hearing, deafness.

अश्रान्त *a.* 1 Not to be heard. -2 Unfit to be heard, not to be spoken of.

अश्रातस् *ind.* Ved. In an uncooked manner, raw. यदि श्रातो जुहोतन यद्यश्रातो ममत्तन Rv. 10. 179. 1.

अश्राद्ध *a.* 1 Not performing the Srāddha ceremony, not entitled to it, not belonging or relating to it. -**द्धः** Non-performance of a Srāddha q. v. -**Comp.** -**भोजिन** *a.* one who has vowed not to eat during the performance of a Srāddha ceremony. व्रते P. III. 2. 80.

अश्रिः, -**श्री** *f.* [अश्रयते संहन्यते अनया अश् वृक्=यादि ° कि; cf. Uṇ. 4. 137] 1 A corner, angle (of a room, house &c. changed to अश्र at the end of comp. with चतुर, त्रि, षट् and a few other words; see चतुरस्र); अश्राश्रिवै वज्रः Ait. Br. -2 The sharp side or edge (of a weapon &c.); वृत्रस्य हन्तुः कुलिशं कुण्ठिताश्रिव लक्ष्यते Ku. 2. 20. -3 The sharp side of anything.

अश्रिमत् *a.* Cornered, angular.

अश्रित *a.* Ved. Difficult of access.

अश्री Ill-luck (personified as a goddess).

अश्रीक *a.* 1 Having no splendour, without beauty, pale; अश्रीकाः काश्चिदन्तर्दिशा इव दधिरे दाहमुद्भ्रान्तसत्त्वाः Śi. 15. 96. -2 Unlucky, unpropitious, not prosperous.

अश्रीमत् *a.* Unfortunate, unlucky, Rām. 1. 6. 16.

अश्रीर [न श्रीः अश्रीः अस्त्यर्थे ° र] Ved. 1 Ugly, ill-looking; अश्रीर इव जामाता Rv. 8. 2. 20. -2 Inauspicious.

अश्रील = अश्रीक q. v.

अश्रु *n.* [अश्रुते व्याप्नोति नेत्रमदर्शनाय, अश्-कुन् Uṇ. 5. 29, 2. 13, 4. 102] A tear; पपात भूमौ सह सैनिकाश्रुभिः R. 3. 61. [cf. Zend *asru.*; Pers. *ars.*]. -**Comp.**

-**उपहत** *a.* affected by tears, covered with tears.

-**कला** a tear-drop. -**नाली** Fistula Lachrymalis.

-**परिपूर्ण** *a.* filled with tears; °अक्ष having eyes filled with tears.

-**परिप्लुत** *a.* suffused or filled with tears, bathed in tears.

-**पातः** flow of tears, shedding tears.

-**पूर्ण** *a.* filled with tears; °आकुल troubled and filled with tears तं तथा कृपयाविष्टमश्रुपूर्णकुलेक्षणम् Bg. 2. 1.

-**मुख** *a.* suffused with tears, (suddenly) bursting into tears; एकपदेऽश्रुमुखी संवृत्ता V. 5; संसदश्रु-

मुखी बभौ R. 15. 66; Ku. 6. 92. -**लोचन**, -**नेत्र** *a.* with tears in the eyes, with tearful eyes.

-**शालिन** *a.* having tears, tearful.

अश्रुत *a.* 1 Unheard, inaudible. -2 Contrary to the Vedas, -3 Not acquainted with the Śāstras,

foolish, uneducated; भागं विद्याधनात्स्मात् स लभेताश्रुतोऽपि सन् Day.

अश्रौत *a.* Not sanctioned by the Vedas.

अश्रुति *a.* Without ears. -**तिः** *m.* (archaic) A serpent; देववंशान्पितृवंशान् ब्रह्मवंशांश्च शाश्वतान् । सन्त्यज्य मूढा वर्तन्ते ततो यान्त्यश्रुतीपथम् ॥ Mb. 12. 11. 17. -**तिः** *f.* Not hearing, forgetfulness; अश्रुतिमभिनीय U. 3. -**Comp.** -**धर**

a. 1 Not striking the ear or attention. -2 not knowing the Vedas.

अश्रेयस् *a.* 1 Not better, inferior, worse; अश्रेयान् श्रेयसीं जातिं गच्छत्यासप्तमाद्युगात् Ms. 10. 62. -2 Worthless, useless. *n.* (-**स्**) Mischievous, unhappiness.

अश्रेष्ठ *a.* Not the best, inferior, worse; bad, vile.

अश्लाघा *f.* Absence of self-praise, modesty; Nir. 4. 10.

अश्लाघ्य *a.* 1 Undeserving of praise or honour, worthless. -2 Base, mean, censurable.

अश्लीक *a.* Unlucky, unpropitious; अश्लीकमेतत्साधुनां यत्र जुह्वत्यमी हविः Ms. 4. 206.

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लीक *a.* Unlucky, unpropitious; अश्लीकमेतत्साधुनां यत्र जुह्वत्यमी हविः Ms. 4. 206.

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लील *a.* [न श्रियं लाति ल-क,] 1 Unpleasant, ugly. -2 Vulgar, obscene, coarse; अश्लीलप्रायान् कलकलान् Dk. 49; परिवाद III report; भास्करालोकनाश्लीलपरिवादादि वर्जयेत् Y. 1. 33. -3 Abusive. -**लम्** 1 Rustic or coarse language, low abuse. -2 (In Rhet.) A fault of composition; using such words as produce in the mind of the hearer a feeling of shame, disgust or inauspiciousness; त्रिधा अश्लीलम्; त्रिधेति-त्रीडाजुगुसामङ्गलव्यञ्जकत्वात् K. P. 7; e. g. in साधनं सुमहत्स्य; सुग्धा कुड्मलिताननेन दधती वायुं स्थिता तत्र सा, and मृदुपवनविभिन्नो मत्प्रियाया विनाशात्, the words साधन, वायु and विनाश are अश्लील, and produce respectively a sense of shame, disgust and inauspiciousness, साधन suggesting the sense of लिङ्ग (male organ of generation), वायु of the अपान wind (that escaping at the anus), and विनाश, of मृत्यु (death); cf. the instances under S. D. 574; दृष्टारिविजये राजन् साधनं सुमहत्तव । प्रससार जनैर्वायुर्विनाशे तन्वि ते तदा ॥

अश्लेषा [न श्लिष्यति यत्रोत्पन्नेन शिशुना, श्लिष्-घञ् Tv.] 1 The 9th Nakshatra of lunar mansion containing five stars. -2 Disunion, disjunction. -**Comp.** -**जः**, -**भवः**, -**भूः** N. of Ketu, i. e. the descending node. -**शान्तिः** *f.* an expiatory ceremony performed on account of the birth of a child under the *Asleṣā*.

अश्लोत *a.* Ved. Not lame.

अश्वः [अश्रुते अध्वानं व्याप्नोति, महाशनो वा भवति Nir.; अश्-क्त् Uṇ. 1. 149] 1 A horse; the horses are said to have 7 breeds:-अमृताद् बाष्पतो ब्रह्मवैदेभ्योऽण्डाच्च गर्भतः । साम्नो ह्यानामुत्पत्तिः सप्तधा परिकीर्तिता ॥ -2 A symbolical expression for the number 'seven' (that being the number of the horses of the Sun) सूर्याश्वैर्मसजस्तताः सगुरवः शार्दूलविकीर्तितम् V. Ratn. -3 A race of men

अश्वः [अश्रुते अध्वानं व्याप्नोति, महाशनो वा भवति Nir.; अश्-क्त् Uṇ. 1. 149] 1 A horse; the horses are said to have 7 breeds:-अमृताद् बाष्पतो ब्रह्मवैदेभ्योऽण्डाच्च गर्भतः । साम्नो ह्यानामुत्पत्तिः सप्तधा परिकीर्तिता ॥ -2 A symbolical expression for the number 'seven' (that being the number of the horses of the Sun) सूर्याश्वैर्मसजस्तताः सगुरवः शार्दूलविकीर्तितम् V. Ratn. -3 A race of men

अश्वः [अश्रुते अध्वानं व्याप्नोति, महाशनो वा भवति Nir.; अश्-क्त् Uṇ. 1. 149] 1 A horse; the horses are said to have 7 breeds:-अमृताद् बाष्पतो ब्रह्मवैदेभ्योऽण्डाच्च गर्भतः । साम्नो ह्यानामुत्पत्तिः सप्तधा परिकीर्तिता ॥ -2 A symbolical expression for the number 'seven' (that being the number of the horses of the Sun) सूर्याश्वैर्मसजस्तताः सगुरवः शार्दूलविकीर्तितम् V. Ratn. -3 A race of men

अश्वः [अश्रुते अध्वानं व्याप्नोति, महाशनो वा भवति Nir.; अश्-क्त् Uṇ. 1. 149] 1 A horse; the horses are said to have 7 breeds:-अमृताद् बाष्पतो ब्रह्मवैदेभ्योऽण्डाच्च गर्भतः । साम्नो ह्यानामुत्पत्तिः सप्तधा परिकीर्तिता ॥ -2 A symbolical expression for the number 'seven' (that being the number of the horses of the Sun) सूर्याश्वैर्मसजस्तताः सगुरवः शार्दूलविकीर्तितम् V. Ratn. -3 A race of men

अश्वः [अश्रुते अध्वानं व्याप्नोति, महाशनो वा भवति Nir.; अश्-क्त् Uṇ. 1. 149] 1 A horse; the horses are said to have 7 breeds:-अमृताद् बाष्पतो ब्रह्मवैदेभ्योऽण्डाच्च गर्भतः । साम्नो ह्यानामुत्पत्तिः सप्तधा परिकीर्तिता ॥ -2 A symbolical expression for the number 'seven' (that being the number of the horses of the Sun) सूर्याश्वैर्मसजस्तताः सगुरवः शार्दूलविकीर्तितम् V. Ratn. -3 A race of men